

19. KODYFIKACJA W TECHNICIE

Cel wykładu

19. 1. Prawa konsumenckie

Kodyfikacja – zebranie, usystematyzowanie, ujęcie czegoś w system norm prawnych.

Kodyfikacja polega na umieszczeniu określonych przepisów w jednej książce zwanej kodeksem. Pozwala przyporządkować obowiązki, reguluje zakres odpowiedzialności oraz sposób realizacji zadań. Ma status normatywny i prawny – jeśli została wydana, na podstawie aktów prawnych.

W cywilizowanym społeczeństwie obowiązuje określone prawo. Nie jest ono nigdy doskonałe, ale jest konstruowane po to, aby zapewnić pewien porządek w określonej dziedzinie życia. Prawa nabywcy wynikają z zasad sformułowanych w Karcie Praw Konsumenta przez Parlament Europejski w 1978 r. Karta, choć nie jest źródłem prawa, wpływa na kształtowanie się tych źródeł.

Karta Praw Konsumenta zawiera 5 podstawowych praw:

1. Prawo wyboru,
2. Prawo do bezpieczeństwa użytkowania wyrobu,
3. Prawo do pełnej informacji o cechach i skutkach działania wyrobu,
4. Prawo do odszkodowania za doznane szkody wywołane wadami wyrobu,
5. Prawo do organizowania zbiorowych działań dla ochrony swoich interesów.

W UE przyjmuje się, że nabywca nie musi mieć elementarnej wiedzy o produkcie i obowiązkiem producenta jest nie tylko dostarczenie dobrego wyrobu, ale także pełnej informacji o nim. Obowiązuje więc prawo, że musi być zagwarantowana pełna wiedza o tym produkcie. Prawo to realizowane jest przez:

- ⇒ Opis cech lub ostrzeżeń zawartych na wyrobie, lub jego instrukcji eksploatacyjnej i gwarancji,
- ⇒ Certyfikaty wydawane przez upoważnione do badań organa nadzoru i bezpieczeństwa,
- ⇒ Publiczne wezwania do zwrotu zakupionych wyrobów, jeśli wystąpiły w nich określone wady.

Gwarancja - to zapewnienie wystawiane przez producenta, że produkt jest dobrej jakości.

Opracowuje ją producent i jest ona zbiorem zasad postępowania, praw i obowiązków zarówno konsumenta, jak i producenta, który może być zastosowany, jeśli w kupionej rzeczy pojawią się wady czyli mankamenty, o których nie został uprzedzony (wadą jest zatem to, czego klient ma prawo nie oczekiwać). Gwarancja jest więc instytucją umowną. Nie zawiera ogólnie obowiązujących przepisów prawa. Ma postać karty gwarancyjnej wystawianej w momencie zakupu produktu. Obowiązuje przez okres wyznaczony przez gwaranta (wystawcę karty). Dotyczy określonej rzeczy, a nie osoby, które ją kupiła lub użytkuje.

Ustawa konsumencka

W ustawie o szczególnych warunkach sprzedaży, obowiązującej od 1.01.2003 r., rozszerzono pojęcie „wady” w towarze, a tym samym zmieniono przepisy dotyczące rękojmi, która od tego dnia przestała obowiązywać. W ustawie zamiast wady jest: „niezgodność z umową”. Teraz więc można zgłaszać do sprzedawcy zażalenie nie tylko z tego tytułu, że towar ma wadę fizyczną (np. magnetofon nie nagrywa), ale także z tego, że nie spełnia tego, co obiecano przykładowo w reklamie (np. „proszek usuwa plamy” – a plamy zostały). W myśl powyższej ustawy z mocy prawa przysługuje dwuletnia ochrona przed wystąpieniem niezgodności towaru z zawartą umową.

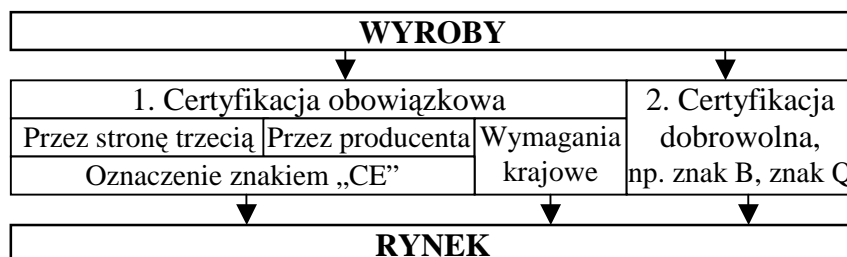
Rękojmia zostaje w tej Ustawie zastąpiona przez odpowiedzialność sprzedawcy za niezgodność towaru z umową. Odpowiedzialność sprzedawcy w tym zakresie jest obowiązkowa. Gwarancja nie jest obowiązkowa. Może jej udzielić producent albo sprzedawca – ale nie musi. Odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu Ustawy „O szczególnych warunkach sprzedaży” trwa dwa lata (przy rękojmi trwała 1 rok), a klient ma na złożenie reklamacji 2 miesiące (wcześniej w przepisach o rękojmi – 1 miesiąc) od chwili wykrycia niezgodności z umową. Przyjmuje się, że jeżeli dana niezgodność pojawi się w ciągu ½ roku od zakupu, to występowała ona zanim klient daną rzecz kupił.

Dla zapewnienia bezpieczeństwa eksploatacji maszyn i urządzeń technicznych zostały wprowadzone dyrektywy techniczne.

19. 2. Dyrektywy techniczne

Wiara czyni cuda, ale prawo czyni je wiary godnymi.

Dyrektywy techniczne stanowią **prawo techniczne** i zawierają warunki, jakie musi przestrzegać projektant i wykonawca w zakresie urządzeń wprowadzanych do obrotu. Zwykle też podają wymagania dotyczące oznaczeń i informacji dla eksploatatora, rodzaje badań technicznych, zasad dokumentowania badań oraz zakres nadzoru urzędowego – certyfikowania.

Szczegółowe opracowania wymagań dotyczących badanych wyrobów zawierają określone normy (zharmonizowane z ISO lub EN) bądź nie.

Najczęściej certyfikacja dotyczy:

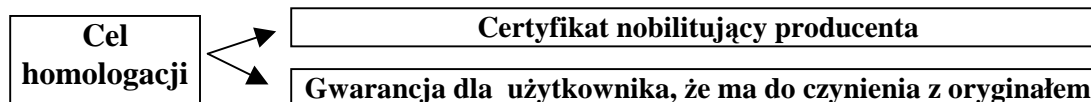
- * systemów zarządzania jakością (zgodność z normami PN-ISO 9000:2000),
- * systemów zarządzania środowiskiem (zgodność z normami PN-ISO 14000:1998),
- * systemów zarządzania bezpieczeństwem (zgodność z normami PN-ISO 18002:2000),

Homologacja (łac.) – urzędowa próba sprzętu, przeprowadzona przed wydaniem pozwolenia na jego stosowanie.

Certyfikacja jest jedną z ogólnych metod zapewniania zgodności. Ocenianie zgodności przez homologację polega na systematycznym badaniu stopnia, w jakim dany wyrób spełnia wyspecyfikowane wymagania.

Z przytoczonej definicji homologacji wynika, że:

- przepisy prawne i normy, stanowiące podstawę homologacji, nakładają obowiązek przestrzegania określonych wymogów technicznych,
- urządzenie niespełniające tych wymogów nie może być używane na terytorium RP.

Homologacja dotyczy urządzeń technicznych nowych, importowanych lub przerabianych.

1. Z homologacją mamy więc do czynienia wówczas, gdy używanie niewłaściwych urządzeń może grozić niebezpieczeństwem dla osób i ich mienia lub zakłócać funkcjonowanie jakiejś publicznej struktury technicznej. Najczęściej dotyczy to komunikacji (pojazdy samochodowe) i telekomunikacji (sieć telefoniczna i radiowa).
2. Urządzenia te mogą być zakładane i używane na terytorium RP tylko po uzyskaniu świadectwa dopuszczenia do eksploatacji, zwanego „świadectwem homologacji”.

Świadectwo homologacji to dowód na bezpieczne użytkowanie produktu.

Rodzaje homologacji:

- **homologacja typu** – jest to procedura, za pomocą której stwierdza się, że typ urządzenia, wyposażenia, części lub sposób montażu spełnia odpowiednie wymagania techniczne,
- **wielostopniowa homologacja typu** – jest to procedura, za pomocą której stwierdza się, że w danym stanie kompletacji (niekompletny lub kompletny) typ urządzenia spełnia wymagania techniczne odpowiednie do jego stanu kompletacji, (np. ogniwa łańcucha kotwicznego na statku),
- **homologacja urządzenia podstawowego** – którego numer identyfikacyjny jest zachowany podczas późniejszych etapów procesu wielostopniowej homologacji typu.

Zaniechanie poddania się homologacji nie eliminuje produktu z rynku, zmniejsza jednak jego szansę sprzedaży. Nie na wszystko jest zatem homologacja – bo wierzymy, że ....są dobre, ale:

Podobnie jak hologram na płycie CD, homologacja zapewnia o jakości sprzętu.

19. 3. Dyrektywa maszynowa

7 maja 1985 r. została uchwalona Rezolucja Rady Wspólnoty pod nazwą „**Nowe podejście do harmonizacji technicznej i norm**”, która stanowi przełom w postępowaniach normalizacyjnych UE. Jedną z najważniejszych dyrektyw Nowego Podejścia jest Dyrektywa Maszynowa 98/37/EC.

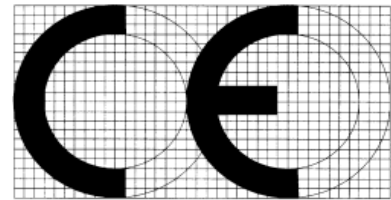
Dyrektywa adresowana jest do państw członkowskich UE, które zobowiązane zostały do wprowadzenia jej postanowień do swoich krajowych systemów prawa. W praktyce oznacza to, że przepisy tej dyrektywy obowiązują jednolicie we wszystkich państwach należących do UE. Każdy polski eksporter, który zamierza wprowadzić maszyny na rynek UE, musi więc spełniać wymagania tej dyrektywy i oznaczyć swoje wyroby znakiem CE (*Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn* .Dz.U. Nr 259, poz. 2170).

Zasady globalnego podejścia do badań i certyfikacji

- Wymagania techniczne zawarte w zharmonizowanych przepisach prawnych zostały ograniczone do wymagań zasadniczych, odnoszących się do bezpieczeństwa i ochrony zdrowia człowieka,
- Umieszczone na rynku UE mogą być tylko maszyny spełniające wymagania zasadnicze,
- Opracowanie szczegółowych specyfikacji technicznych zgodnych z wymaganiami zasadniczymi zostało powierzone europejskiej organizacji normalizacyjnej,
- Stosowanie norm zharmonizowanych lub innych norm pozostaje dobrowolne i wytwórca zawsze może zastosować inne specyfikacje techniczne.

Maszyna, która spełnia wymagania dyrektywy, może być wprowadzona na rynek dowolnego państwa członkowskiego UE. Przyjmuje się, że maszyna oznaczona znakiem „CE” i opatrzona deklaracją zgodności spełnia zasadnicze wymagania bezpieczeństwa. Oznaczenie zgodności „CE” składa się z inicjałów CE wg wzoru. ➡

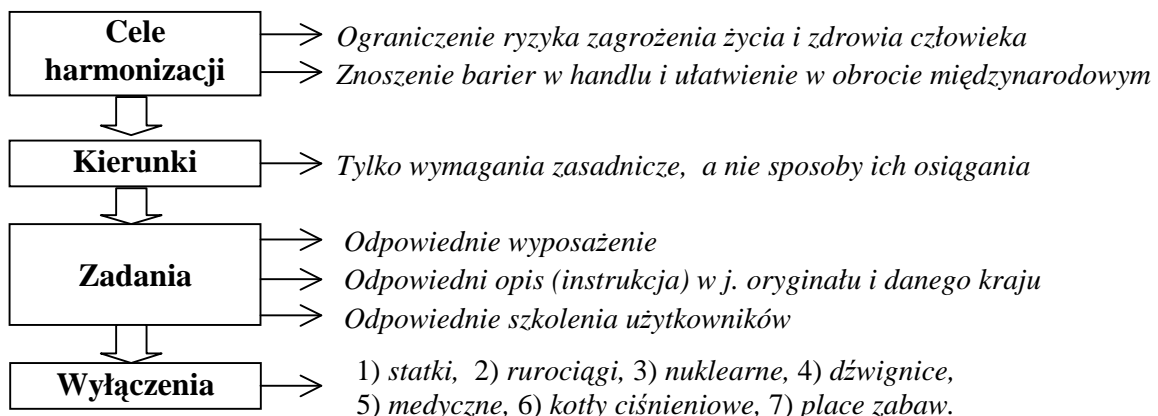

W dyrektywie 98/37/EC określono zasadnicze wymagania (dotyczące bezpieczeństwa i ochrony zdrowia) w zakresie projektowania i budowy maszyn dzieląc je na 5 zasadniczych grup.

1. Maszyny ogólnego przeznaczenia (ustalenia np. w zakresie materiałów, oświetlenia, osłon itp.),
2. Maszyny przemysłu: spożywczego, przenośne, do obróbki drewna,
3. Maszyny przemieszczające się (sterowanie, przewracanie się, ruchome elementy itp.),
4. Maszyny do podnoszenia (krążki, bębny, liny itp.),
5. Maszyny do prac po ziemi (oświetlenie, emisja gazów, itp.).

Przed wprowadzeniem na rynek UE producent musi poddać maszynę jednej z procedur zgodności:

- jeśli występują w załączniku IV Dyrektywy (np.: obrabiarki do drewna, wtryskarki, prasy) – obowiązkowe badania maszyny, dokumentacja do wyznaczonej jednostki notyfikującej, która sprawdzi tylko, czy normy zharmonizowane zostały zastosowane prawidłowo i wyda certyfikat zgodności,
- jeśli maszyna nie jest wymieniona w załączniku IV – producent sam wystawia deklarację zgodności.

Państwa członkowskie UE powinny uznawać maszyny ze znakiem CE i deklarację zgodności za spełniające podstawowe wymagania bezpieczeństwa i ochrony zdrowia bez potrzeby dodatkowych badań i certyfikacji.